

God leren kennen, op vier niveaus

Ignace Demaerel

Jezus geeft ons in het Johannes-evangelie een merkwaardige definitie van wat "eeuwig leven" is. Hij vergelijkt het niet met rijstpap eten met gouden lepeltjes, op gouden tronen zitten... maar gaat naar de kern: "God kennen" (Joh. 17:3) is het wezen van het eeuwige leven. M.a.w. het is niet véél later en vér weg, maar hier en nu reeds. Maar deze twee simpele woorden "God kennen" hebben natuurlijk veel meer diepgang dan we denken. Als iemand aan jou de vraag stelt: "Ken jij God?", dan is het niet gemakkelijk om daar in één-twee-drie op te antwoorden. "Ja..., maar toch..., gedeeltelijk..., al een beetje, hoop ik..., maar waarschijnlijk nog véél te weinig...". Er zijn inderdaad vele niveaus en gradaties in het kennen van God. Als zelfs twee mensen die al 50 jaar getrouwd zijn, elkaar nog niet "door en door" kennen, hoe zouden wij dan zelfs maar durven denken dat wij God "voldoende" kennen? Als we maar een klein beetje zouden

beseffen **hoe groot het heelal is** – met zijn miljarden melkwegstelsels die elk miljarden sterren bevatten, op miljarden lichtjaren afstand – dan is het erg gepast om zéér bescheiden te zijn als het gaat om onze kennis van God.

Ikzelf ben maar als een stofje op deze aardbol, en de aarde is slechts als een stofje in ons zonnestelsel, en ons zonnestelsel een stofje in ons melkwegstelsel, en ons melkwegstelsel een stofje in het heelal.

Misschien kennen we nog maar 1% van wie Hij is, of 0,01%, 0,0001%... God is onbevattelijk groot voor ons! We begrijpen maar een zeer klein beetje van Hem! Laten we nooit denken dat we al genoeg weten! De positieve keerzijde hiervan is: we kunnen en mogen nog héél veel groeien, en God zou ons nog vele keren bijzonder kunnen verrassen. God als Persoon heeft tegelijk iets angstaanjagends en overweldigends en tegelijk iets heel aantrekkelijks en fascinerend. Hij moet zonder twijfel **de boeiendste Persoon van het heelal** zijn.

Vanwege Gods grootheid heeft de mens van nature de neiging om heel eerbiedig en op grote afstand te blijven van Hem: een soort zelfbehoud of zelfbescherming? Maar als hij dan toch naderbij probeert te komen, zijn er vier niveaus van relatie. We beginnen met het laagste.

(1) We staan als **schepsel** tegenover de Schepper, in dezelfde verhouding als klei tegenover een pottenbakker (zie Romeinen 9:19-21). God is de Maker en kan rechtens met zijn maaxsel doen wat Hij wil. Hij is soeverein, Eigenaar van alles, ons inclusief. Het is arrogant en dwaas om Hem ter

verantwoording te (willen) roepen, te denken dat we het beter weten (hoewel we dat allemaal vele keren doen in ons leven!): wie dat doet heeft geen enkel besef van Gods grootheid. Er is geen recht op inspraak, en zelfs een gedachte van kritiek is al absoluut misplaatst en onterecht. Hij is in alles absoluut oneindig de meerdere. Respect en ontzag ("de vreze des Heren") zijn hier de juiste houding. Cru gezegd: "ik als mens heb niets te zeggen". Een pot heeft geen rechten! Dit klinkt heel hard en droog en liefdeloos, maar anderzijds: een pottenbakker houdt ook van zijn potten, hij is er fier op, heeft er iets van zichzelf in gelegd, heeft ze liefdevol ontworpen met een uniek doel, draagt er zorg voor...

(2) We worden in vele gelijkenissen ook vergeleken met een **slaaf** (knecht, dienaar) tegenover zijn Heer (zie bijv. Lukas 17:7-10); vandaag zouden we zeggen: een arbeider of **werknemer** tegenover zijn werkgever. Dit is al een heel niveau hoger, maar we blijven enkel uitvoerders: gehoorzaamheid is hier de

meest gepaste houding. Een slaaf heeft angst voor zijn meester en is per definitie onvrij. Een slaaf heeft ook nooit vrije tijd, en evenmin kunnen wij zeggen tegen God: "Nu heb ik genoeg gewerkt voor U, ik neem vrijaf, ik ga een week voor mezelf leven". De heer is zijn slaaf ook geen verantwoording of uitleg verschuldigd ("*een slaaf weet niet wat zijn meester doet*", Joh. 15:15): hij heeft het recht om gewoon bevelen te geven zonder commentaar. Slaven hadden vroeger bijna geen rechten, werknemers in deze tijd hebben natuurlijk wel zekere rechten. Maar als we nu dienaren/arbeiders zijn voor God, kunnen we er

beter voor kiezen om een goede dienaar te zijn, of niet? Een knecht die altijd vraagt "Waarom moet ik dit doen?", die constant argumenteert en discussieert, die zijn werk opzettelijk langzaam doen en met een lang gezicht, geeft geen vreugde aan zijn meester. Een goede dienaar daarentegen is een enorme steun voor zijn meester: een ideale knecht of butler kent zijn baas door en door, weet van tevoren wat deze nodig zal hebben, en doet zijn werk met de glimlach. Anderzijds: een goede baas zal zijn dienaar goed behandelen, met vriendelijkheid, voor hem zorgen, zodat hij floreert en goed werkt levert. Er kan zelfs een goede, persoonlijke relatie ontstaan tussen de twee. In de islam gaat de relatie tot Allah niet verder dan dit niveau.

(3) Maar het Nieuwe Testament gaat een heel stuk verder dan dit. Héél nieuw in Jezus' boodschap (tegenover het jodendom in het Oude Testament) is dat we God "Vader" mogen noemen en door geloof Gods **kinderen** mogen worden (Joh. 1:12-13, Rom. 8: 14-17): we beseffen niet voldoende hoe revolutionair dit was voor die tijd. Dit is weer een héél stapje hoger: een kind heeft zeker nog een ondergeschikte positie en is gehoorzaamheid verschuldigd, maar heeft wel een unieke persoonlijke band, een "bloedband" met zijn vader, en hij weet dat het omgekeerd ook zo is. Hij beseft: mijn vader is fier op mij, ziet

zichzelf (zijn beeld en gelijkenis, zijn DNA) in mij, gelóóft in mij: hij zal voor mij kiezen door dik en dun, hij zal voor mij véchten! Het feit dat we kinderen van de Allerhoogste mogen worden, is een onvoorstelbaar voorrecht, waarvoor Iemand een zéér hoge prijs betaald heeft: laten we dit a.u.b. nooit "gewoon" gaan vinden! Dit is zó mooi dat we het moeilijk kunnen geloven, en ik vrees dat veel christenen nog steeds moeite hebben om vanuit dit niveau te leven. Het maakt een zéér groot verschil uit (in je hartshouding) of je werkt voor een baas, of voor je eigen vader. Veronderstel eens dat je werknemer bent in het bedrijf van je vader: dan ben je niet bang voor de baas (je hebt wel respect), en dan besef je als je rondwandelt in de zaak: "Dit alles is ook van mij! Ik zal het ooit erven..." Een kind heeft véél rechten. En een groot verschil tussen een slaaf/werknemer en een kind is: een slaaf kan je wegdoen als hij niet voldoende presteert, een kind nooit! Een slaaf wordt beoordeeld op zijn prestatie, een kind op zijn hartshouding. De juiste houding die bij een kind past is liefde. Een kind leeft niet vanuit angst, weet zich onvoorwaardelijk bemind, en is dus vrij. Ook al is hij respectvol en onderdanig, hij is niet slaafs of kruiperig. Anderzijds: kinderen blijven niet klein en onmondig: als ze opgroeien en volwassen worden, trouwen en op eigen benen gaan staan, ontstaat een ware vriendschap tussen de vader en zijn volwassen kinderen, bijna het niveau van "gelijken".

(4) Zo komen we vanzelf bij het vierde niveau, dat, zo mogelijk, nóg mooier is. In Johannes 15:15 zegt Jezus iets wat zeker voor de toenmalige gezagsverhoudingen revolutionair was: "**vrienden** noem Ik jullie, omdat ik alles wat ik van de Vader heb gehoord, aan jullie bekendgemaakt heb". Vrienden delen hun hart met elkaar, en dit geldt wederzijds. De vriendschapsrelatie is doel op zich: een vriend hoeft niet te gehoorzamen of te werken, is niet ondergeschikt. Een vriend commandéér je niet: je vraagt hem vriendelijk of hij iets voor je wil doen. En als die vriend vraagt waaróm, dan geef je hem uitleg. En als hij zegt: "OK, maar zou je dit niet beter zo aanpakken?", dan luister je open naar zijn mening en je geeft hem gelijk als hij een beter idee heeft. Het grote verschil met de vader-kind-relatie is dat het hier helemaal wederzijds is, op gelijk niveau. Daarom waste Jezus de voeten van zijn leerlingen. Het moet ook zulk soort relatie geweest zijn, toen God uit zijn hoge hemel afdaalde om elke avond een ("romantisch"?) wandelingetje te maken met Adam in het paradijs (Gen. 3:8). Of zoiets bedoelt Jezus wanneer Hij zegt dat Hij bij ons wil binnenkomen en "*maaltijd met ons houden*" (Openb. 3:20): bijbabbelen zoals twee vrienden in een restaurantje. God, die onze Schepper, Baas en Vader is, wil met ons omgaan als een Vriend. Dit is bijna niet te geloven, maar of dit kán, hangt nu vooral van ons af: zijn wij ook vrienden voor Hem? Want als de relatie wederzijds is, is de

grote vraag aan ons: staan wij ook klaar voor Hém als Hij ons nodig heeft? Wat kan Hij ons toevertrouwen?

Hoe kan je **deze vier niveaus** nu met elkaar rijmen? We zijn en blijven Gods schepselen en dienaren, maar Hij verkiest om met ons om te gaan als met kinderen, en nog meer: als vrienden. God kan absolute gehoorzaamheid eïsen, maar prefereert om het te vragen. Hij kan ons verplichten, maar heeft er geen plezier aan als het niet met ons hart gebeurt. Dáárom liet de vader van de verloren zoon zijn rebelse "puber" vertrekken met al het geld, om zijn hárt terug te winnen (Lukas 15). Hij wil geen dienaren rond zich met een lang gezicht: dat is Hem niet waardig. Daarom is het hoogste gebod "God lief te hebben", en niet:

zo hard mogelijk voor Hem te werken. God wil geen onmondige, breinloze schepselen om mee te communiceren, geen slaafse, bange ja-knikkers. Hij wil niet gediend worden uit angst of schuldgevoel (wat heeft Hij daaraan?): een mindere motivatie dan **liefde en vreugde** is Hem niet waardig (net zoals een man geen vrouw wil die bij hem blijft uit angst, dwang, plichtsbesef of financiële overwegingen).

Kinderen zijn ondergeschikt aan hun vader zolang ze klein zijn, maar ze blijven geen baby's: de vader is erop gericht dat ze groot en volwassen worden, en wil zo vriendschappelijk mogelijk met hen omgaan. Hij geeft ons wel degelijk **inspraak en medezeggenschap**: daarom besloot God om zijn plannen met Abraham te delen (Gen. 18:17), mocht Abraham met Hem "onderhandelen" over

Sodom (Gen. 18:23-33), en werd Hizkia's gebed om langer te mogen leven tégen het profetische woord in verhoord (2 Kon. 20:5). Een vriend die zijn vriend goed kent, weet wat hij mag en kan vragen, kent de hartshouding van de ander: weet hoever hij kan gaan, en wat de ander ten diepste wil.

Ook vandaag gaan veel "bazen" steeds democratischer om met hun ondergeschikten, menselijker, op gelijk niveau: ze laten zich aanspreken met hun voornaam, mengen zich onder het personeel, gaan náást hen staan. Dit is veel sympathieker en creëert menselijke warmte in het bedrijf. Een bedrijf waar de werknemers medeaandeelhouders zijn, mede-eigenaars dus, zijn meer betrokken, meer gemotiveerd. Dit is een beetje "afgekeken" van God, en een bedrijf dat de "koninkrijksprincipes" begrepen heeft, floreert veel beter. Het verschil met de islam kan bijna niet groter zijn: Allah heeft geen zoon (is dus géén vader) en kan niet mens worden (kan niet náást de mensen komen staan).

Deze vier niveaus blijven in ons leven voortdurend aanwezig, en in bepaalde periodes zal God zichzelf aan ons meer openbaren als de Heer (bijv. als we nonchalant, respectloos beginnen te worden), een andere keer als de Vader (bijv. als we niet meer vanuit liefde en genade leven). Maar **intimiteit** kan alleen als er een grondhouding van respect is: wanneer in een gezin pubers respectloos en rebels worden tegen hun ouders, zullen de ouders een grens

moeten trekken, de relatie (en de warme band) terugschroeven, hen weer een tijd moeten behandelen als "kleine kinderen" en kort houden. Wanneer het respect er wél is, is er véél meer ruimte voor persoonlijke babbels, grappen, een leuke sfeer. Kinderen horen niet té (ongepast) familiair te doen tegenover volwassenen. Jezus is "ons maatje/kameraadje" niet. Vriendschap met God vraagt ook iets van ons, méér dan de andere niveaus: ons eigen hart geven, iets "terug doen", een betrouwbare partner zijn voor Hem, er ook staan als Hij ons nodig heeft, steeds meer worden en denken zoals Hij, constant nadenken hoe we Hém kunnen blijmaken (i.p.v. alleen maar over onze noden te beginnen). Een vriend zal minstens evenveel bidden "Uw wil geschiede" als "geef mij heden mijn dagelijks brood".

Hoe voel je je hierbij? Durf je dat aan, "God als vriend"? Hoe stel je je dat voor? Hoe verloopt zo'n vriendschap in praktijk, in twee richtingen? Kan je op vriendschappelijke voet omgaan met Iemand die zo groot is? Het is in ieder geval een gigantisch avontuur: je weet wel waar je begint, maar niet waar je zal eindigen!

